

Agnieszka Opalka

Uniwersytet Szczeciński

OBCIĄŻENIA FISKALNE JAKO CZYNNIK WARUNKUJĄCY KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW POLSKICH

Streszczenie: Wysoki poziom obciążeń podatkowych może doprowadzić do porażki przedsiębiorstw w konkurencji na globalnym rynku, ale reformy podatkowe mogą być determinantą przewagi konkurencyjnej. Obciążenia fiskalne przedsiębiorstw są czynnikiem zdecydowanie wpływającym na jego rozwój, a pośrednio na całą gospodarkę. Naturalną konsekwencją procesów globalizacji jest konkurencja podatkowa, gdyż w świecie rosnących ekonomicznych współzależności opodatkowanie wywiera coraz większy wpływ na decyzje inwestycyjne przedsiębiorców. Istotną zatem jest harmonizacja podatków, zakładająca ujednoczenie prawa podatkowego wewnątrz UE. Przejawem tego procesu jest wdrażanie koncepcji CCCTB.

Słowa kluczowe: finanse przedsiębiorstw, system podatkowy, konkurencja podatkowa, harmonizacja prawa podatkowego.

1. Wstęp

Budowanie przewagi konkurencyjnej zapewnić może konkurencyjne otoczenie fiskalne. Wysoki poziom obciążeń podatkowych może doprowadzić do porażki przedsiębiorstw w konkurencji na globalnym rynku, ale podejmowanie reform podatkowych może przyczynić się z kolei do poprawy klimatu inwestycyjnego przedsiębiorstw. Szczególne trudności w uzyskaniu dominującej pozycji mają MŚP, które posiadają mniejszy kapitał. Globalnej oceny pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw dokonują na bieżąco np. Bank Światowy czy Światowe Forum Ekonomiczne. Z badań wynika, że konkurencyjność polskich firm nie wygląda najlepiej. Pod względem sytuacji makroekonomicznej państwa i konkurencyjności przedsiębiorstw Polska zajmuje ostatnie miejsca. Również Krajowa Izba Gospodarcza i Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych badała polskie firmy pod tym względem. Z badań tych wynikało, że najważniejszą rzeczą wymagającą zmian, według przedsiębiorstw, jest zredukowanie ogólnego poziomu opodatkowania (podatków pośrednich, VAT, podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych).

Wraz z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska zobowiązała się do przeprowadzenia prac zmierzających do wypracowania spójnych metod określania

kluczowych dla gospodarki i przedsiębiorstw pojęć, takich jak przychód, dochód, koszt podatkowy. Harmonizacja przepisów dotyczących podatku dochodowego od osób prawnych winna przyczynić się do zmniejszenia barier w rozwoju i spowodować wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw polskich między innymi poprzez ograniczenie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej poza granicami kraju, zwiększenie stabilności i przejrzystości prawa podatkowego oraz ułatwione porównywanie obciążeń podatkowych i paropodatkowych między poszczególnymi krajami [Supera-Markowska 2010, s. 479].

Celem artykułu jest określenie istoty podatków w kontekście tworzenia konkurencji podatkowej. Na tym tle dokonano krótkiej oceny szans i zagrożeń wynikających z wprowadzenia nowej koncepcji wspólnej skonsolidowanej korporacyjnej podstawy opodatkowania (Common Consolidated Corporate Tax Base, CCCTB). Założenia teoretyczne poparto wynikami badań przeprowadzonymi na grupie polskich przedsiębiorstw.

2. Rola podatków w gospodarce

Związek między wysokością obciążeń podatkowych a stopą wzrostu gospodarczego można zaliczyć do jednych z najistotniejszych zagadnień ekonomii. Podatki we współczesnym świecie są niezbędne, umożliwiają finansowanie dóbr publicznych, a tym samym funkcjonowanie państwa. Niestety ich wysokość nie jest dla gospodarki obojętna. Podatki nie tylko ograniczają dochody będące w dyspozycji poszczególnych jednostek, ale także pośrednio, poprzez oddziaływanie m.in. na wielkość inwestycji, motywacje do podejmowania aktywności zawodowej, nabywanie nowych umiejętności i motywacje przedsiębiorców, a więc skłonność ludzi do pracy, produkowania i inwestowania, mogą wpływać na tempo wzrostu gospodarczego [Dziemianowicz 2007, s. 54-55].

Według ekonomistów wszystkie decyzje przedsiębiorstw dotyczące wielkości podaży i produkcji są podejmowane po to, aby zarobić tak wiele, jak to tylko możliwe, czyli maksymalizować zysk [Begg, Fischer, Dornbusch 1997, s. 184]. Nie ulega wątpliwości, że podatki wpływają na kształtowanie się (lub zmiany) popytu i podaży na danym rynku od momentu ujawnienia się tego wpływu oraz od zmian poszczególnych rynków. Dlatego należy analizować skutki nakładania podatków przez pryzmat ich wpływu na kształtowanie się popytu i podaży, na równowagę na rynku danego dobra, a w ostateczności na decyzje producentów, konsumentów i inwestorów [Gwiazdowski 2007, s. 195]. Zła polityka podatkowa może ograniczać krańcową wydajność kapitału – inwestycje mogą być umieszczane w niżej opodatkowanych sektorach, które mają jednak niższą wydajność, oraz prowadzić do zaburzenia i zniekształcania decyzji inwestycyjnych, gdyż zróżnicowane podatki czynią pewne formy inwestowania bardziej atrakcyjnymi od innych [Gwiazdowski 2007, s. 197].

W roku 2006 Bank Światowy zbadał koszt opodatkowania przedsiębiorstw jako procent zysku brutto w krajach UE. Zgodnie z przyjętą metodologią całkowite

obciążenie zysku brutto podatkami rozumiane było jako suma różnych podatków i paropodatków: podatków dochodowych, podatku od wartości dodanej, ubezpieczenia społecznego obciążającego pracodawcę, podatku od nieruchomości, od środków transportu, akcyzy. Koszt opodatkowania tak wyliczony wyniósł dla Polski 55,6%, czyli zdecydowanie za dużo, analizując dla porównania wskaźnik dla Łotwy (38,7%), Estonii, Słowacji (39,5%) czy Litwy (40,1%).

W rankingu przyjazności dla biznesu, zawartym w raporcie *Paying Taxes*, opracowanym przez PricewaterhouseCoopers i Bank Światowy, w roku 2009 najwyżej uplasowały się te systemy gospodarcze, które mają niższe i mniej skomplikowane podatki. Wśród 10 państw najbardziej przyjaznych dla biznesu było tylko jedno państwo europejskie – Irlandia (6). Polska znalazła się, niestety, na niechlubnym 142 miejscu w zestawieniu (na 181 państw objętych badaniami). W rzeczywistości oznacza to, że aż 141 państw na 181 objętych badaniami ma system podatkowy, który jest korzystniejszy dla przedsiębiorców niż system polski! W rozszerzonej Unii Europejskiej gorzej od nas wypadła tylko Rumunia (146 miejsce); natomiast zdecydowanie lepiej od nas – poza Białorusią i Ukrainą – uplasowali się w rankingu nasi najbliżsi sąsiedzi: Litwa (57), Niemcy (80), Czechy (118), Słowacja (126) i Rosja (134).

Obciążenia fiskalne przedsiębiorstw są zdecydowanym czynnikiem wpływającym na jego rozwój, osiągane zyski, strukturę kapitałową, politykę dywidendową, a te elementy są z kolei ważne z punktu widzenia osiągania trwałych celów działalności gospodarczej.

3. Istota konkurencji podatkowej

Przedsiębiorstwa zorganizowane w formie osoby prawnej, prowadzące działalność w XXI wieku, są poddawane presji konkurencyjności. Konkurencja między podmiotami gospodarczymi będącymi uczestnikami rynku nasila się z uwagi na wzrost mobilności dóbr i usług. Wzrost konkurencji na rynkach krajowych implikuje jej wzrost także w wymiarze globalnym. Dlatego też przedsiębiorstwa, zarówno krajowe, jak i działające w szerszym wymiarze, poszukują obszarów pozwalających na zdobycie środków do prowadzenia działań konkurencyjnych. Jednym z nich jest możliwość formułowania działań w ramach obowiązujących przepisów prawa podatkowego, pozwalających na zmniejszenie zobowiązania podatkowego [Szymański 2009, s. 7].

Konkurencja podatkowa to wykorzystywanie różnych instrumentów techniki podatkowej dla rozwijania krajowej gospodarki i dobrobytu poprzez zwiększanie konkurencyjności rodzimej działalności gospodarczej lub przyciąganie inwestycji zagranicznych [Pinto 2003, s. 1]. Zagadnieniem konkurencji podatkowej zaczęto interesować się już w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Rozpoczęły się wówczas dyskusje nad faktem, że z nieuczciwych zasad opodatkowania wynikają potencjalne zagrożenia. Dotyczą one w szczególności opodatkowania działalności gospodarczej z elementem międzynarodowym oraz opodatkowania kapitału, stosowanych w jednych państwach członkowskich w celu przyciągnięcia do nich docho-

dów podatkowych kosztem innych krajów [Supera-Markowska 2010, s. 361]. Erozja podstaw opodatkowania następowała między innymi właśnie na skutek konkurencji podatkowej prowadzącej do ich realokacji [Taxation in the European... 1996]. Z czasem zaczęto rozdzielać dwa aspekty konkurencji podatkowej:

1) konkurencję wynikającą z całościowej polityki fiskalnej państw członkowskich, występującą głównie w zakresie stawek podatkowych i ogólnych zasad opodatkowania,

2) konkurencję wynikającą z wprowadzania przez dane państwo członkowskie do swojego systemu podatkowego rozwiązań wyjątkowych, w celu przyciągnięcia inwestorów.

Konkurencję w pierwszej płaszczyźnie przyjmuje się za pozytywną. Redukcja obciążeń podatkowych – jeżeli prowadzi do poprawy krajowej wydajności podatkowej i jednocześnie podnosi atrakcyjność inwestycyjną danego państwa w stosunku do innych krajów – to przejaw korzystnej konkurencji podatkowej. Za szkodliwą konkurencję podatkową uznaje się takie działanie danego państwa, które wprowadza preferencje podatkowe dla nierezydentów [Supera-Markowska 2010, s. 363]. Celem szkodliwej konkurencji podatkowej jest przyciągnięcie zagranicznych inwestorów kosztem innych państw poprzez stworzenie wyjątkowo korzystnego klimatu inwestycyjnego [Lipowski 2004, s. 4]. Przejawem szkodliwej konkurencji podatkowej jest powstawanie i rozwijanie tzw. oaz podatkowych, które prowadzą do zniekształcenia konkurencji, naruszają podstawy wspólnego rynku oraz rynku wewnętrznego i niewątpliwie są zjawiskami negatywnymi [Brodecki (red.) 2004, s. 172].

Konkurencja podatkowa jest naturalną konsekwencją procesów globalizacji, gdyż w świecie rosnących ekonomicznych współzależności opodatkowanie wywiera coraz większy wpływ na decyzje inwestycyjne przedsiębiorców. Stanowi ona wyraz rozdziewięku między interesami pojedynczego kraju (państwa członkowskiego UE) a interesem ogółu państw (Unii Europejskiej). Granica pomiędzy szkodliwą a korzystną konkurencją podatkową jest trudna do wyznaczenia [Supera-Markowska 2010, s. 360]. Dlatego też ogromne znaczenie dla tego problemu mają procesy dostosowawcze w zakresie konstrukcji podatkowych. Wpływ na konkurencję podatkową ma z pewnością harmonizacja prawa podatkowego.

4. Harmonizacja prawa podatkowego

W prawie podatkowym znajduje wyraz zasada konkurencyjności. Właśnie z uwagi na tę zasadę państwa członkowskie podejmują samodzielnie zabiegi o charakterze dostosowawczym w zakresie przyjmowanych konstrukcji podatkowych. Chodzi o zwiększenie atrakcyjności systemu podatkowego dla jego adresatów. Zabiegi dostosowawcze dotyczą tych obszarów podatkowych, które nie zostały poddane polityce harmonizacyjnej Unii Europejskiej. Rywalizacja podatkowa sąsiadujących ze sobą państw wymusza pewne rozwiązania podejmowane w krajowych systemach podatkowych. Ich celem jest wzajemne zbliżenie konstrukcji poszczególnych po-

datków w taki sposób, by zapewnić optymalne funkcjonowanie wspólnego rynku. Przede wszystkim eliminowane są rozwiązania podatkowe, które utrzymują nierówności w opodatkowaniu, będącą przyczyną zakłóceń w funkcjonowaniu rynku [Gomułowicz, Małecki 2010, s. 730-731].

Celem harmonizacji podatków nie jest wyeliminowanie narodowych systemów podatkowych obowiązujących w poszczególnych państwach. Zakłada ona ujednoczenie prawa podatkowego wewnątrz Unii Europejskiej. Rozbieżności dotyczące rozwiązań podatkowych usuwane są jedynie w tych sferach, które mają szczególne znaczenie w procesach integracyjnych [Gomułowicz, Małecki 2010, s. 726].

Warto w tym miejscu podkreślić znaczenie harmonizacji prawa podatkowego dla budowania strategii podatkowej. Celem strategii podatkowej nie jest działanie sprzeczne z obowiązującym prawem, ale takie opracowanie planu dla przedsiębiorstwa, które pozwala na optymalizację zobowiązania przedsiębiorstwa względem organów fiskalnych. Cechą charakterystyczną strategii podatkowej jest to, iż wykorzystuje ona możliwości w ramach istniejących przepisów, dzięki którym zmniejsza się zarówno odpowiedzialność podatkowa, jak i sam podatek. Ze względu na wysokość kosztów realizacji strategii podatkowe formułowane w zakresie międzynarodowym kierowane są głównie do przedsiębiorstw korporacyjnych. Przedsiębiorstwa krajowe mogą natomiast realizować te strategii podatkowe, które wykorzystują luki prawne i prawnie dopuszczalne rozwiązania, ale wyłącznie w zakresie krajowego systemu podatkowego [Szymański 2009, s. 154].

Harmonizacja prawa podatkowego dotyczy zarówno opodatkowania pośredniego, jak i opodatkowania bezpośredniego. W pierwszym przypadku można przyjąć, że w zasadzie przepisy harmonizacyjne spełniają swoją rolę, ponieważ opodatkowanie pośrednie stanowi nieodzowny warunek pełnej realizacji oraz dobrego funkcjonowania rynku wewnętrznego. Proces ten jest jednak bardzo trudny, gdyż państwa członkowskie tylko w ograniczonym stopniu rezygnują ze swojego ustawodawstwa podatkowego, głównego narzędzia polityki społeczno-ekonomicznej [Rosiński 2008, s. 89-90]. Podatki pośrednie stanowią bowiem wydajne źródło dochodów budżetowych, a dla przedsiębiorstw – zwłaszcza w stosunkach gospodarczych w handlu międzynarodowym – realizują zasadę neutralności.

Jeśli chodzi o opodatkowanie bezpośrednie od dawna słychać ostrą krytykę w sprawie ich ujednoczenia, ponieważ państwa członkowskie Unii Europejskiej są silnie zróżnicowane pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Ujednoczenie polityki podatkowej może więc przyczyniać się do pogorszenia konkurencyjności gospodarek słabiej rozwiniętych. Argumentem przemawiającym za harmonizacją opodatkowania bezpośredniego jest przede wszystkim wspólna podstawa wymiaru podatku dochodowego dla firm międzynarodowych, która byłaby pomocna w kontekście zwiększania ich wydajności, dysponowania środkami oraz podnoszenia konkurencyjności w aspekcie globalnym [Rosiński 2008, s. 90]. Takie właśnie jest założenie wdrażanej w Unii Europejskiej koncepcji wspólnej skonsolidowanej korporacyjnej podstawy opodatkowania.

5. Nowa koncepcja harmonizacji opodatkowania korporacyjnego w Unii Europejskiej

Wspólna skonsolidowana korporacyjna podstawa opodatkowania (CCCTB) to nowa koncepcja, której największą praktyczną zaletą może być to, że przedsiębiorstwa będą musiały znać i stosować tylko jeden zbiór przepisów. Różne części przedsiębiorstwa mogą prowadzić jednolitą księgowość w miejsce dotychczasowej odrębnej. Ponadto wspólna podstawa wymiaru opodatkowania może prowadzić, obok uczciwszej konkurencji, także do wzrostu efektywności nie tylko przedsiębiorstw, ale również urzędów podatkowych [Opinia EKES... 2006, s. 4]. Harmonizacja podstawy opodatkowania przedsiębiorstw stworzy warunki bardziej przejrzystej polityki publicznej i podatkowej oraz umożliwi jak najlepsze wykorzystanie kapitału, przyczyniając się w ten sposób do osiągnięcia celów lizbońskich¹.

Cele utworzenia CCCTB na szczeblu Unii Europejskiej to [Sprawozdanie w sprawie... 2005, s. 7]:

- usunięcie barier ustanowionych przez różne krajowe systemy podatkowe,
- uproszczenie administracji oraz redukcja obciążeń biurokratycznych i kosztów dostosowania,
- stworzenie wspólnych warunków równego traktowania dla przedsiębiorstw mających siedziby w różnych państwach członkowskich,
- usunięcie problemów podwójnego opodatkowania oraz unikania opodatkowania.

Wprowadzenie koncepcji CCCTB może dotyczyć przede wszystkim jej oddziaływania na zjawiska konkurencji podatkowej. Według M. Supery-Markowskiej zmianie ulegnie charakter zjawisk konkurencji podatkowej. Przyjęcie koncepcji CCCTB umożliwi wprowadzenie wspólnych zasad ustalania podstawy opodatkowania, dlatego państwa członkowskie nie będą konkurowały między sobą jej elementami. Natomiast niezależne określanie stawek podatkowych pozostanie nadal w gestii krajów UE.

Dzięki harmonizacji zasad ustalania podstaw opodatkowania różnice między stawkami podatkowymi będą bardziej przejrzyste niż obecnie. Łatwiej w związku z tym będzie można określić, czy są one zgodne z krajowymi lub wspólnotowymi politykami (np. wspierania prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych lub ochrony środowiska) i czy mają charakter szkodliwej konkurencji podatkowej (tworzenie oaz podatkowych), czy może mieszczą się jeszcze w zakresie konkurencji pozbawionej takiego charakteru (zachęty podatkowe) [Supera-Markowska 2010, s. 365].

Analiza wpływu przyjęcia koncepcji CCCTB na zjawiska konkurencji podatkowej w Unii Europejskiej pozwala przewidywać, że na skutek wprowadzenia wspól-

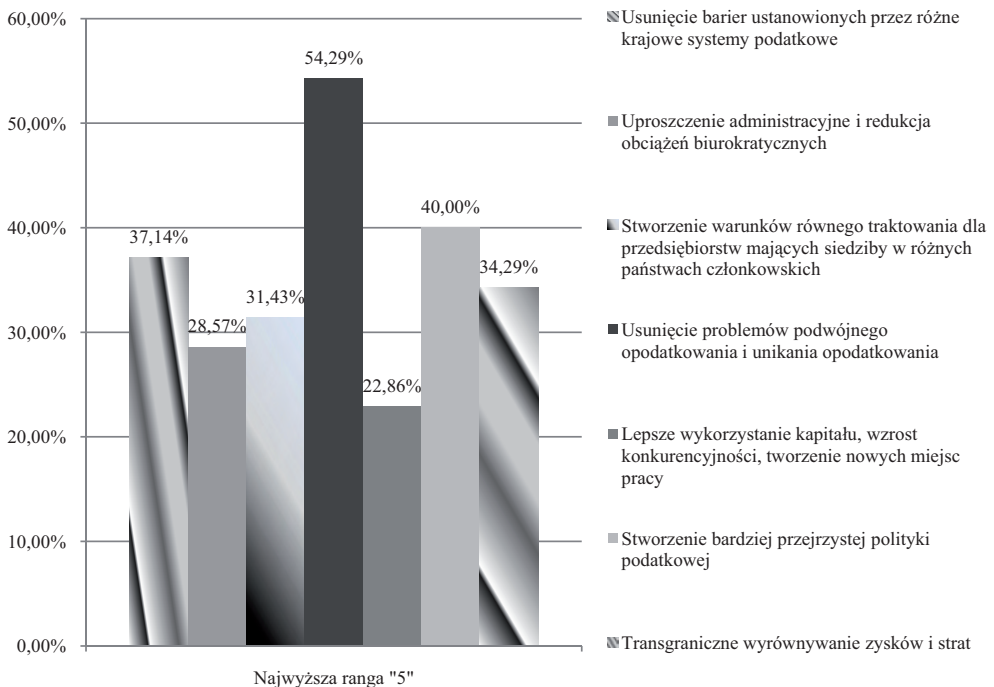
---

¹ Programy europejskiej polityki spójności ukierunkowano na niektóre cele określone w strategii lizbońskiej Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Ukierunkowanie to polega na przeznaczaniu środków finansowych na inwestycje, które bezpośrednio wzmacniają konkurencyjność i tworzenie miejsc pracy, a mianowicie inwestycje w badania i innowacje, umiejętności, usługi dla przedsiębiorców, główne infrastruktury europejskie i większą efektywność energetyczną.

nych zasad ustalania podstaw opodatkowania i ułatwienia porównywalności systemów opodatkowania w poszczególnych państwach członkowskich może nastąpić rozwój nieszkodliwej konkurencji podatkowej pomiędzy państwami członkowskimi. Tak długo, jak przedsiębiorcy będą mogli korzystać z najkorzystniejszego reżimu podatkowego we Wspólnocie i nie będą odmiennie traktowani jedynie z uwagi na charakter swojej działalności (transgraniczny czy krajowy), to pewne różnice między systemami podatkowymi państw członkowskich nie powinny zniekształcać swobodnej i uczciwej konkurencji w ramach rynku wewnętrznego [Supera-Markowska 2010, s. 368-369].

5.1. Znaczenie koncepcji CCCTB dla przedsiębiorstw polskich w świetle badań ankietowych

Od października 2009 r. w Zakładzie Finansów Przedsiębiorstw WNEiZ Uniwersytetu Szczecińskiego realizowany jest projekt badawczy ministerialny pt. „Potencjał podatkowy przedsiębiorstw polskich w kontekście idei ujednoczenia podstawy opodatkowania w podatku dochodowym od osób prawnych i harmonizacji prawa

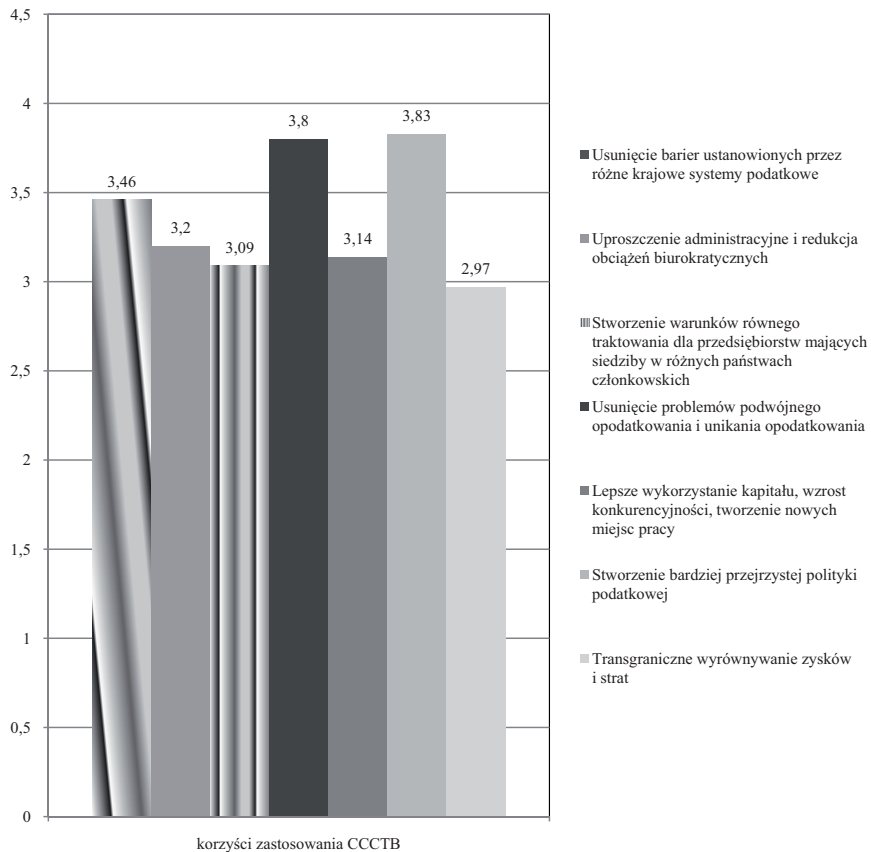

Rys. 1. Odsetek badanych przedsiębiorstw, które określiły znaczenie korzyści wprowadzenia CCCTB najwyższą rangą „5”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

podatkowego w Unii Europejskiej”, pod kierownictwem prof. dr hab. Jolanty Iwin-Garżyńskiej. Przeprowadzone w ramach projektu badania ankietowe na grupie 56 polskich przedsiębiorstw pokazują, że ponad 64% z nich zdecydowanie twierdzi, iż obecny system podatku CIT wymaga zmiany. Dotyczy to prowadzenia działalności na rynku międzynarodowym. Szansą dla racjonalizacji polskiego systemu podatkowego, przede wszystkim opodatkowania korporacyjnego, będzie wdrożenie koncepcji wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania.

W ankiecie poproszono przedsiębiorstwa polskie o określenie znaczenia korzyści zastosowania CCCTB, przyjmując, że ranga „1” oznacza korzyść najmniejszą, „5” – największą, ranga „0” – brak jakichkolwiek korzyści. Należy dodać, że spośród badanych przedsiębiorstw 62,5% wykazało zainteresowanie tym tematem. Znaczny odsetek firm każdej z korzyści nadał najwyższą rangę „5”, co pokazano na rys. 1.

Rys. 2. Znaczenie korzyści wprowadzenia koncepcji CCCTB według wartości średnich (od „0” – najmniejsze znaczenie do „5” – największe znaczenie)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Z danych rys. 1 wynika, że jako zdecydowaną zaletę realizacji koncepcji CCCTB aż 54,29% badanych przedsiębiorstw podaje usunięcie problemów podwójnego opodatkowania i unikania opodatkowania. Istotne dla polskich firm są także stworzenie bardziej przejrzystej polityki podatkowej (40%) oraz usunięcie barier ustanowionych przez różne krajowe systemy podatkowe (37,14%).

Znaczenie wszystkich korzyści wdrożenia koncepcji CCCTB według wartości średnich, uwzględniających rangi od „0” do „5” przedstawiono na rys. 2.

Informacje z rys. 2 potwierdzają wcześniejsze spostrzeżenia. Największą korzyść związaną z harmonizacją opodatkowania bezpośredniego przedsiębiorstwa upatrują w stworzeniu bardziej przejrzystej polityki podatkowej oraz usunięciu problemów podwójnego opodatkowania i unikania opodatkowania.

6. Podsumowanie

Prowadzenie działalności gospodarczej zorientowanej na trwały rozwój oraz zbudowanie trwałej przewagi konkurencyjnej jest bardzo trudne w tak dynamicznie zmieniających się warunkach rynkowych. Niewątpliwie trzeba poszukiwać czynników ułatwiających osiągnięcie tak postawionych celów. Polskie przedsiębiorstwa niejednokrotnie podkreślają, że barierą jest krajowy system podatkowy. Przewaga konkurencyjna na rynku krajowym implikuje wzrost konkurencyjności na rynku globalnym. Naturalną konsekwencją procesów globalizacyjnych jest konkurencja podatkowa, na którą wpływa harmonizacja prawa podatkowego w UE.

Istotność ujednolicenia przepisów podatkowych dostrzegają przedsiębiorstwa polskie, które upatrują szans własnego rozwoju we wdrożeniu koncepcji CCCTB, obejmującym harmonizację opodatkowania korporacyjnego.

Literatura

- Begg D., Fischer S., Dornsbuch R., *Ekonomia, t.2*, PWE, Warszawa 1997.
- Brodecki Z. (red.), *Finanse*, LexisNexis, Warszawa 2004.
- Dziemianowicz R.J., *Efektywność systemu opodatkowania rolnictwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2007.
- Gomułowicz A., Małecki J., *Podatki i prawo podatkowe*, LexisNexis, Warszawa 2010.
- Gwiazdowski R., *Podatek progresywny i proporcjonalny. Doktrynalne przesłanki, praktyczne konsekwencje*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2007.
- Iwin-Garzyńska J., *Wspólna skonsolidowana korporacyjna podstawa opodatkowania – nowy paradygmat opodatkowania podatkiem dochodowym przedsiębiorstw w Unii Europejskiej*, [w:] *Kierunki zmian w finansach przedsiębiorstwa*, red. J. Sobiech, Zeszyty Naukowe nr 142, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań 2010.
- Lipowski T., *Konkurencja podatkowa w Unii Europejskiej – wybrane zagadnienia*, Głosa, „Przegląd Prawa Gospodarczego” 2004, nr 11.
- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie stworzenia wspólnej skonsolidowanej podstawy wymiaru opodatkowania przedsiębiorstw w UE, Bruksela 2006.

- Pinto C., *Tax Competition and EU Law*, The Hague – London – New York 2003.
- Rosiński R., *Polski system podatkowy. Poszukiwanie optymalnych rozwiązań*, Difin, Warszawa 2008.
- Sprawozdanie w sprawie opodatkowania przedsiębiorstw w Unii Europejskiej: wspólna ujednoczona podstawa opodatkowania, Komisja Gospodarcza i Monetarna, Bruksela 2005.
- Supera-Markowska M., *Wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania jako koncepcja harmonizacji opodatkowania korporacyjnego w UE*, C.H. Beck, Warszawa 2010.
- Szymański W., *Strategie podatkowe osób prawnych w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2009.
- Taxation in the European Union, Discussion paper for the Informal Meeting of Economic and Financial Affairs Council (ECOFIN) Ministers, Brussels 1996.

FISCAL BURDENS AS A FACTOR AFFECTING THE COMPETITIVENESS OF POLISH FIRMS

Summary: High level of fiscal burdens may lead to a competitive failure of a company in the global market, while fiscal reforms may constitute a competitive advantage. Fiscal burdens are an important factor influencing firm's development, and indirectly the whole economy. Competitive tax levels are a natural consequence of globalisation processes, as in the world of growing economic interdependencies tax levels increasingly affect corporate investment decisions. In this context tax harmonisation aiming to align tax laws within the European Union becomes essential. A part of this process is the introduction of the CCCTB concept, which according to the analysed companies, is important for their activity.